

TINALLINGE – O.L.VROUWE KERK

Lange tijd stond de kerk van Tinallinge te boek als een ‘nog slechts deels middeleeuws gebouw’. De restauratie in 1997-2004 bracht echter aan het licht dat de kerk vrijwel in haar geheel van midden 13^e eeuw dateert. Volgens het zegel van pastoor Eppe al aan Maria gewijd in 1472. Dit wordt bevestigd door de archieven van de Groninger parochiekerken die in 1503 spreken van ‘Onse leven vrouwen kercke to Ynaldum’. Aan de oost- en zuidgevel zijn laatromaanse blindnissen met baksteenvlechtwerk te zien. Ook in het interieur werden enkele belangwekkende elementen uit de tijd voor de Reformatie ontdekt, zodat deze kerk tot de boeiendste middeleeuwse monumenten van Groningen behoort. Sinds 2010 is de kerk eigendom van de Stichting Oude Groninger Kerken.

Interieur

De kerk was oorspronkelijk in steen overwelfd door een tweedelig gewelf dat aan de westzijde rustte op een afscheiding in de vorm van een doksaal. Mogelijk bood deze tribune plaats aan een laatmiddeleeuws pijporgel dat in 1917 werd vervangen door een Doornbos-orgel. Van dit laatmiddeleeuwse instrument bleven verschillende onderdelen bewaard. Aan het orgelbalkon hangt een lijst met een inscriptie in gotische letters waarin staat dat het in 1549 is gebouwd en in 1557 werd voorzien van luiken, beschilderd door ‘Hinrick Maler van Bremen’. Van deze luiken werden twee fragmenten hergebruikt in de lezenaar op de preekstoel, zoals in 1984 werd ontdekt. In 2005 lukte het historicus Redmer Alma om de iconografie ervan te reconstrueren tot de taferelen van de Annunciatie en de Aanbidding der Wijzen. In het koor kwamen verschillende nissen tevoorschijn. De nis in de zuidoosthoek heeft een leistenen bekken op de bodem en een ijzeren haak in het plafond, waaruit blijkt dat deze als een piscina fungeerde, bestemd voor de handwassing door de priester na de mis. Het huidige meubilair gaat voor een groot deel terug tot in de 17^e eeuw. De preekstoel aan de zuidwand dateert van 1660 en was blijkens het wapen Tjarda van Starckenborgh op het klankbord een adellijke stichting. De panelen zijn voorzien van sleutelstukken in de vorm van allegorische vrouwenfiguren die de deugden verbeelden: Standvastigheid, Geloof, Hoop, Liefde en Gerechtigheid, en zijn versierd met vrijstaande gedraaide zuiltjes met slingerende ranken.

Muurschilderingen

Boven een omtrek van een nis in de noordwand van het koor, is een gedeelte van een laatgotische kruisigingsvoorstelling te zien. Een Christuskop op het kruispunt van de beide balken en fragmenten van Maria en Johannes eronder. Deze iconografie wijst erop dat de nis als sacramentsnis dienst deed: in de late middeleeuwen was de verering van het sacrament vaak verbonden met de devotie voor de lijdende Christus. Aan de oost- en noordwand werden schilderingen blootgelegd van de heilige Barbara. De zuidzijde toont twee apostelen onder wie Andreas. De hele wand was bovendien versierd met roodbruine sjabloonmotieven. Op de schipwanden zijn verschillende wijdingskruisen te zien. Op de wanden onder de orgeltribune zijn allerlei strijdschènes uitgebeeld in een groot aantal vluchtig aangebrachte tekeningen. De wapens en de kledij van de afgebeelde personen suggereren dat ze stammen uit de beginjaren van de Tachtigjarige Oorlog, toen de Groninger Ommelanden herhaaldelijk het toneel van krijgshandelingen waren. In 1545 werd een dakruiter geplaatst, die in de 19^e eeuw door de huidige werd vervangen. De wijzerplaat van het oude torenuurwerk uit 1545 hangt nu aan de balustrade voor het orgel. Een bijzonderheid is het redelijk gave torenuurwerk uit 1545, een zogeheten waaguurwerk. Christiaan Huygens vond in 1657 het slingeruurwerk uit en als gevolg daarvan werden vele waaguurwerken omgebouwd tot nauwkeuriger slingeruurwerken. Ook het uurwerk in deze kerk.

© Gebaseerd op tekst van Justin Kroese (ODE: 50-jarig jubileum van SOGK 2019), aangevuld met informatie van Peter Hoffer.

SOGK ©2021 herziene versie